ה) כנחים פייה מייצ עירובין ג: לקמן פג. קב:, ב) ערכין יד:, ג) צייל: כרבנן ודחי ומוקי לה אפילו כר"ע. כן העמיקו מוס' ועי' חל"ג,

דאי לא מצי למימר ליה עקור אילנך שקול וזיל. פירוש לכשיינש א

ובלאו טעמא דמכחשי ארעא אי לא משייר מצי א"ל עקור אילנא

מבר אילנות ושייר קרקע. פ״ה דנב׳ אילנות איירי דבג׳ הכל מודין

דקנה קרקע כדתנן בהמוכר את

הספינה (לקמן דף פא.) ומוקי לה בגמ׳

כרבנן ודחי ומוקי לה אפי׳ כר״ע ולפי

זה רישא דקתני שנים אין לו קרקע לא

אתי כר"ע וכן מוכח בסוף המוכר את

הבית (שם דף עב. ושם) דקתני הקדיש

ג׳ אילנות ממטע י׳ לבית סאה כו׳ בזה

אחר זה לא הקדיש את הקרקע ופריך

(ו) מיניה אילימא רבי עקיבא האמר

מוכר בעין יפה מוכר וכ״ש מקדיש פי׳

ואמאי בוה אחר זה לא הקדיש את

הקרקע אלמא משמע דקנה אילן

אחד נמי קנה קרקע ואין נראה

לר"י דהא כיון דהא דתנן בהמוכר

את הספינה (שם דף פא.) קנה ג'

קנה קרקע מוקי נמי כר"ע א"כ

ע"כ לר"ע בשנים לא קנה קרקע

דהכי משמע דוקא ג' קנה קרקע

לפרש להא דשמעתין בג' אילנות

ואע"ג דבעלמא בג' קנה קרקע שאני

הכא דמיירי כגון שאין שם קרקע אלא

לנורך האילנות ופירש בהדיא שמשייר

הקרקע לעלמו (י) או בשדה גדול׳ ואומר

בפירוש שכל הקרקע משייר ולכ"ע לא קנה בגוף הקרקע כלום אלא למ"ד

מוכר בעין יפה מוכר יכול ליטע אחר

במקומו כשייבש וההיא דהמוכר את הבית ה"פ מני אילימא ר"ע

ואליבא דרבנן דר"ש דסבירא להו מקדיש בעין יפה הוא מקדיש

הא אמר מוכר בעין יפה הוא מוכר וכל שכן מקדיש ואלא רבנן

ואליבא דרבנן דר׳ שמעון דאמרו במקדיש הקדיש את כולן הרי

אומר מוכר בעין רעה מוכר אבל מקדים בעין יפה מקדים וכיון

דסבירא להו דכולי האי מקדיש בעין יפה (ח) ממכר דאפי' בור ודות

שאין הקרקע לריך להס הקדיש כ"ש במקדיש את האילן שהקדיש

את הקרקע הלריכה לאילן ואע"ג דבמכר לא מכר את הקרקע

ומיהו אההיא דבתר הכי אי אפשר לפרש כן [דקאמר] אלא פשיטא

ר"ש ואליבא דמאן אילימא אליבא דר"ע הא אמר מוכר בעין יפה

מוכר כ״ש מקדיש ומ״מ יש לפרש בדוחק דפריך מסברא כיון

דמוכר בעין יפה מוכר אית לן למימר דמקדיש כל שכן דיותר מעט

בעין יפה מקדים ובאילן אחד נמי הקדים המקדים את הקרקע

אע"ג דבמכר לא קנה ועוד יש לפרש דלא מכח הקדש זה אחר זה

דייק התם דבעין רעה מקדיש אלא דייק מדקתני הקדיש שלשה

אילנות ממטע י' לבית סאה הרי זה הקדיש את הקרקע כולה לפיכך

כשהוא פודה פודה לפי בית זרע חומר שעורים כו' ואי ס"ל דבעין

יפה מקדיש אע"פ שהקדיש את הקרקע ואת האילנות בבת אחת^ב

הו"ל למימר דפודה וחוזר ופודה ופודה מחלה את האילנות בשוייו

וחוזר ופודה את הקרקע לפי בית זרע חומר שעורים כדאמר רצ

הונא בפרק יש בערכין (ערכין דף יד.) הקדיש שדה מלאה אילנות כשהוא

פודה פודה את האילן בשווייו וחוזר ופודה קרקע לפי בית זרע חומר

שעורים בחמשים שקל כסף אלמא סבר רב הונא מקדיש כו׳ ד איתיביה

ר"נ לרב הונא ופריך ליה מברייתא דהמוכר את הבית ומשני הא

מני ר"ש היא דאמר בעין רעה הוא מקדיש והשתא מדקדק לקמן

בפשיטות דכולה סוגיא דלקמן אליבא דרב הונא קיימא לטעמיה

(ט) דאמרי׳ במס׳ ערכין (שם) בעין יפה הוא מקדיש: אינן ברם.

ואין לריך להרחיק זרע ד' אמות אלא שלשה טפחים כעין (י כרם

יחידיה ולענין מי שנטע כרם ולא חיללו דאינו חוזר מן המלחמה:

משיפוליה היינו יותר מעובי קורת האילן ופחות מרוחב הענפים ובהכי סגי ליה בקרקע:

אבל ב' לא קנה קרקע לכך

עו א מיי׳ פכ״ד מהל׳ עו א תייי פכ"ד תהכי מכירה הלי ט סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סיי רטו סעי' ו בהג"ה: עח ב מיי פייצ מהל' טוען דעל כרחו לא יעכב האילן בשדהו ועוד שרולה לזרוע מקום האילן ב

קרו ב לחיי פיייב לחטל מחלק הלכה א ועיין במיית סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סיי קמא סעיף א וסעיף יח: עש ג מייי פכ"ד מהלי מכירה הלכה ג סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי

עטין פבי טוט ע מי מי מי רמו סעיף ז: ב ד מייי פיז מהלי כלאים הלכה ב ע"ש בכ"מ סמג לאון רפ טוש"ע י"ד סיי רצו סעיף לג:

רבינו גרשום

אילנות דמכחשו בארעא. שרשים ואיז יכול לזרוע תחתיהם מפני יכול לזרוע תחתיהם מפני שענפין מעכבין מימי המטר שלא ירד עליהן כיון דקא מכחשי ודאי שייר לעצמו מקום האילנות: לר׳ עקיבא. מכר לו נמי מקום האילנות ואפילו לרב זביד דאמר לעיל להיכא דמכר לשנים שדהו זה החזיק באילנות וזה החזיק בקרקע אין לו לבעל האילנות כלל קו לבעל האילנות כלל בקרקע. הני מילי גבי שני לקוחות דהאי טעין לי מכר הקרקע והאי טעין לי מכר האילנות משום הכי אין לו דמצי למימר לו בעל הקרקע לבעל האילנות כי הקרקע לבעל האילנות כי היכי דלדידי כו'. אבל הכא להיכא דמכר אילנותיו לחד ושייר בקרקע לפניו ודאי מודה רב זביד דיש לו קרקע מקום אילנות דמוכר בעין . יפה מוכר. ורבנז דמפלגי על ר' עקיבא סברי לית ליה ואפי' לרב פפא דאמר לעיל יש לו הני מילי גבי שני לקוחות דמצי למימר ליה בעל האילנות לבעל הקרקע כי היכי דלדידך בעין יפה מכר דלא שייר קרקע לפניו לדידי נמי בעין פה מכר לי מקום האילנות. . אבל הכא היכא דשייר קרקע לפניו מוכר בעין רעה מוכר ולא גמר ומקנה ליה מקום האילנות: אכלן. הני אילנות רצופין. כגון שהיו יטועין בבית סאה אחת ט"ו . אילנות דדינייהו להיות י׳ ותו לא. אינה חזקה דמצי למימר ליה מערער לא החזקת כשאר חיזוקין של אחרים: האי שדה נטועה שות דאספסתא. ערוגה מלאה אספסתא שרצופין הן זה עם זה במאי קני ליה: מררי רייי-טועין יותר ממטע עשרה: נטועין יותר ממטע עשרה לבית סאה אין לו ללוקח קרקע דחשוב הוא כיער מה יער לא מכר אלא לעצים האי נמי לא מכר אלא לעצים: שדה כרם. הנטוע על פחות מד' אמות דבין גפנה לגפנה ליכא ד׳ אמות כדי עבודת הכרם אינו כרם ומותר להביא אינו כום ומוזו להביא זרע אחר לשם ואינו עובר. וחכ״א הרי זה כרם ודומין . הגפנים אמצעים כאינן הכא נמי סבירא להו לחכמים נמי טביזא להו לחובמים שרואין אותן שעודפין על מטע י' לבית סאה כאילו אינן ומכר לו את הקרקע ורבי שמעון ס"ל כרבא והיינו כתנאי: משיפולי אילן. היינו מקום תפישת אילן. היינו מקום תפישת השרשין ועד התהום כל אותו קרקע מכר לו והיינו מדה בינונית של אילן דאי אמרינן קנה בקרקע ברוחב . הענפים היינו יותר מדאי ואנפים וואנו לוא קנה אלא נגד עובי קורות האילן היינו מעט יותר מדאי אבל

דקמכחשי בארעא שיורי שייר דאי לא שייר

לימא ליה עקור (4) אילנא וזיל מכר אילנות ושייר קרקע לפניו פלוגתא דר"ע ורבנן לר"ע דאמר מוכר בעין יפה מוכר אאית ליה לרבגן לית ליה לר"ע אית ליה ואפילו לרב ראמר אין לו ה"מ גבי שני לקוחות דא"ל כי היכי דלדידי לית לי באילנות לדידך גמי לית לך בקרקע אבל הכא מוכר בעין יפה מוכר לרבגן לית ליה ואפילו לרב פפא דאמר יש לו ה"מ גבי שני לקוחות רא"ל כי היכי דלדידך זבין בעין יפה לדידי גמי זבין בעין יפה אבל הכא מוכר בעין רעה מוכר אמרי נהרדעי אכלן רצופין אין לו חזקה ימתקיף לה רבא אלא מעתה האי מישרא דאספסתא במאי קני לה אלא אמר רבא ימכרן רצופין אין לו קרקע א"ר זירא כתנאי יכרם שהוא נמוע על פחות מארבע אמות ר' שמעון אומר אינו כרם וחכ"א יהרי זו כרם ורואין את האמצעיים כאילו אָינן יאמרי נהרדעי האי מאן דזבין דקלא לחבריה קני ליה משפוליה עד תהומא

אפי׳ במקום האילן וכשייבש תעקרנו ותלך: ה"מ. דיש לו כי קרקעות: גבי שני להוחום דאמר. בעל האילנות לבעל הקרקע כי היכי דלדידך זבין בעין יפה מה שמכר לך מן הקרקע על מנת להיות הקרקע שלך עולמית היא ופירותיה: אף לדידי זבין בעין יפה. שאוכל פירות אילנותי לעולם שאם ימותו אטע אחרים תחתיהן דאין אדם חוטא ולא לו למכור לזה בעין יפה ולזה בעין רעה: אבל הכא. שעיכב לעלמו כל לגבי עלמו בעין רעה מוכר כדי לשייר לעלמו: אכלן רצופין. להני שלשים אילנות כגון שנטועין ט"ו בבית סאה אינה חזקה ואפילו אכלן כולן כל שלש שנים דלא אחזיק כדמחזקי אינשי דאין ראויין לקיים (נו אלא לעקור ולשרש: מתקיף לה רבא אלא מעתה. כיון דמשום דנטועין מחוברין לא הויא חזקה: האי מישרא. ערוגה דחספסתה במחי קני לה הרי (י) זרועה רלופה וחפ"ה אמרי' בריש פירקין [כח:] דהוי חזקה. ומיהו לאו אתקפתא מעליתא היא דהאי אורחיה והאי לאו אורחיה האי מכחיש בארעא טפי והאי לא מכחיש טפי אלא רבא הוא דלית ליה האי סברא ובמילתא בעלמא הוא דמוקי להו לנהרדעי. ויש לפרש אכלן רצופין אינה חזקה שסופן לשרש אותן ולפזר נטיעתן שכן דרך אילנות לנטוע הרבה מחלה ביחד ואחר שגדלו מפורים אותן הלכך לא הוי חוקה הואיל ולשרש קיימי ואין זו עיקר גידולן וראיה לדבר דגבי נטיעות אשכחן י׳ לבית סאה ובאילנות אמרו ג׳ לבית סאה ועל כרחך נטיעות היו מתחלה והיו י' לבית סאה ואח"כ מיעטום לג' בבית סאה וכן דרך אספסתא כמו כן לזרעה הרצה ביחד רצופין כמו שעושין לכרישין וכרוב ואח"כ עוקרין אותן וממלא מהן ערוגה גדולה והיינו דפריך רבא אלא מעתה האי מישרא דאספסתא כו׳. כן נראה בעיני: אלא אמר רבא. אי אית לן למימר מידי ברצופין הכי אמרינן: מכרן רלופין אין לו קרקע. כגון שנטועין יותר מי׳ בבית סאה דהכא לא אמרי׳ הקונה שלשה אילנות קנה קרקע דאין זה שדה האילן דלעקור ולשרש קיימא: על פחות מד' אמות. שאין בין שורה לשורה אלא ג' אמות אינו כרם והמביא זרע לשם אינו לוקה משום לא תזרע כרמך כלאים (דברים כב) ומותרין באכילה: האמלעיים. שורה

בין שתי שורות רואין כאילו אינה והוו להו שש אמות בין שורה לשורה.

דקא מכחשי. השרשים בקרקע וגם מעכבין את המחרישה ודאי

אסיק אדעתיה לשייר לעצמו קרקע סביבות האילנות כדי שלא יוכל

הלוקח לערער עליו ולומר כשיבשו אילנותיו עקור אילנותיך שקול וזיל

דהא מזקי לארעאי: לימא ליה. כשייבש האילן: מכר אילנות ושייר

ולעיל נמי גבי מכרן רצופין לרבנן רוחין את האמצעיים כאילו אינן ודינן קני כמפחרין וגבי מכרן רצופין יש לו קרקע ולר"ש אין לו קרקע והיינו כתנאי דמילתא דרבא תנאי היא כר"ש ודלא כרבגן. ובהמוכר את הספינה (לקמן פב:) מפרש כמה יהו מרוחקין יותר מד' אמות ואכתי הוי כרם: קני ליה. הלוקח לקרקע: משיפולא עד ההומא. שוליו (שמות כח) מתרגמינן שיפולוהי. כלומר כל הקרקע (6) בשולי האילן דהיינו שפת הקרקע עד תהום של קרקע. שאע"פ שדקל יחידי הוא ותנן דאפי" ב' אין לו קרקע ה"ת סביבות האילן הוא דאין לו כלום כמו שיש לג׳ ביניהן וחוצה להן כמלא אורה וסלו אבל מחתיו דאילן מיהא אית ליה דכיון דאילן לפירותיו קונה להתקיים מקרקע זו גם אם ימות האילן יטע אחר במקומו. ואשמעינן נמי דאין בעל השדה יכול לחפור תחת האילן אפילו למטה מאלף אמה:

קרקע לפניו. שפירש לו כן האילנות אני מוכר לך והקרקע אני מעכב הגהות הב"ח לעלמי: פלוגסה דר"ע ורבנן. בין (A) גמ' עקור אילנך שקול חיל: (ב) רשב"ם ד"ה ה"מ לרב זביד בין לרב פפא. ובשני דיש לו קרקע: (ג) ד"ה אכלן וכוי לקיים כן אלא: (ד) ד"ה האי מישרא וכוי הרי זו זרועה רלופה וכוי אילנות מיירי דבשלשה אילנות הכל מודים דקנה קרקע כדתנן סתמא (ד) ד"ה החי מישרח וכו׳הרי זו זרועה רלופה וכו׳ואחר שגדלו קצת מפזרים: בהמוכר את הספינה (לקמן דף פא.) ומוקמינן לה בגמ׳ ש כר״ע ומיהו רישא ר"ה משיפולא וכו׳ כל הקרקע משולי האילן: (ו) תום' ד"ה מכר וכר ופריך מני אילימא ר"ע: (ו) בא"ד או נשדה גדול דקתני גבי שנים אין לו קרקע לאו ר"ע היא כדמוכח בשילהי המוכר את הבית (לקמן דף עב.) והתם פרשינן לה: נ"ב פי בשדה שיש בו שלשה אילנות דיש לו קרקע מ"מ בשאתר בהדוא דתשינה לר"ע דחמר מוכר בעין יפה מוכר חים שכטה היכות הים כו קרקע מ"ת כשאתר בהדיא דתשייר הקרקע ותנאי זה לא בעינן דבלא תנאי נמי אין לו יותר לי׳. ללוקח מקום האילנות על הקרקע ליטע אחרים במקומן כשימותו: לרבנן מתחתיהן לפיכך כשהתנה ושייר לעלמו לטפויי אתי אין לו. קרקע ואם ימותו לא יטע אחרים במקומן כדתנן סתמא [פא] הקונה ושייר לעלמו אף תחתיהן וכן ושייר לעלמו אף תחתיהן וכן אלל דרך ואלל ע"מ שהדיוטא עליונה שלי בפ' המוכר את שני אילנות לא קנה קרקע: אפי׳ לרב וביד כו'. כלומר דרב זביד נמי מלי הבית דף סג וסד איתא דתנאי שלא לצורך לטפויי למימר אליבא דר"ע ולא הויא מילתיה מילתה אתי: (ח) בא"ד בעין מילתה אתי: (ח) בא"ד בעין יפה טפי מממכר דאפילו וכו' כ"ש במקדיש אילן כל"ל וכו' כ"ש במקדיש אילן כתנאי אלא כדברי הכל: ה"מ. דהאמר רב זביד [ע"ח] חין לו קרקע גבי ב' לקוחות כדפרישית לעיל [שס]: לים לי באילנום. לא . (ט) בא"ד לטעמיה דאמו בעלים ולח בפירות: לית לך בקרקעות. במסכת ערכין: (י) ד"ה אינו וכו' כעין גפן יחידי וכו' מן מערכי המלחמה:

מוסף רש"י

דאי לא שייר לימא ליה עקור אילנך וזיל. וחנן סהדי דלדעת כן עיכב חת שיהיו כאו האילנות לעצמו לעולם אף לחזור וליטע אחרים במקומן כדרך שהיה לו כח זה באילנות עד עכשיו לקמן עא:). כרם שהוא נטוע על פחות מארבע אמות. שחין בין שורה לשורה ד' חמות (ערובין ג:). אינו כרם. אלא יער ומותר נכלאים (רשר"ח לפתי מין נכלאיס (רשב״ם לקמן פג.) ומותר לזרוע לשס (ערובין ג:). ורואים את האמצעים. הנטועין בתוך ריות הראוי להיות בין שורה לשורה (שם) כאילו אינם. דכל העומד ליעקר כעקור דמי וחומרא היא גבי כלאים (דקמן פג.). משפוליה. מקום מושנ האילן, עד תהומו (ערכין יד:)

מוסף תוספות

א. ומדנחית לשיורא שייר לפניו קרקע גמור הצריך לאילנות תחתיהן וביניהן וחוצה להן כמלא אורה וסלו. מענ״ל. ב. דלא דמי לבור ודות דהדרך הוא דבר אחר לבדו חדון מבור ודות אבל הכא חשיור הוא מקום האילן. שיטמ"ק בשם תום׳ הרח"ש, ועיי"ש מה שמתרן, ג. אמאי פודה הקח"ק, וש"ע מתחקר. ג. אמאי פודה אילנות אגב קרקע. רמנ"ן נהוספות שנסוף התסכת. T. בעין יפה מקדיש וכר' אילנות לבד וקרקע לבד ולא שיפדה אילנות אגב קרקע. גמרא ורש״י ערכין יד. ה. דעבודתה ו' טפחים. ר"ש כלאים פ"ה מ"ב.